

Asia C-216/23

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

4.4.2023

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Bayerischer Verwaltungsgerichtshof (Saksa)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

23.3.2023

Valittaja:

Hauser Weinimport GmbH

Vastapuoli:

Freistaat Bayern

[– –]

Bayerischer Verwaltungsgerichtshof

Hallintoriita-asiassa
Hauser Weinimport GmbH,
[– –] Fischach,

- valittajana -

[– –]

vastaan

Freistaat Bayern,

[– –]

- vastapuolena -

ja joka koskee

elintarvikelainsäädäntöä;
tässä: valittajan Bayerisches Verwaltungsgericht Augsburgin 21.9.2020 antamasta tuomiosta tekemää valitusta,

Bayerischer Verwaltungsgerichtshofin (Baijerin osavaltion ylempi hallintotuomioistuin, Saksa) 20. jaosto, [– –] istuntoa järjestämättä antanut **23.3.2023** seuraavan

välipäätöksen:

1. Asiaa käsittelevä jaosto esittää Euroopan unionin tuomioistuimelle (jäljempänä unionin tuomioistuin) SEUT 267 artiklan nojalla seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

a.) Onko asetuksen (EU) N:o 251/2014 3 artiklan 4 kohdan c alakohtaa tulkittava siten, että alkoholin käsitteeseen kuuluu myös juoma, joka sisältää alkoholia ja joka ei ole saman asetuksen 3 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettu rypäletuote?

b.) Tarkoittaako asetuksen (EU) N:o 251/2014 3 artiklan 4 kohdan c alakohtaan sisältyvä ilmaisu ”valmistettu – – lisäämällä”, että lopputuotteen alkoholipitoisuuden on oltava suurempi kuin saman asetuksen 3 artiklan 4 kohdan a alakohdan mukaisen rypäletuotteen alkoholipitoisuuden?

c.) Siinä tapauksessa, että a kysymykseen vastataan myöntävästi, onko asetuksen (EU) N:o 251/2014 3 artiklan 1 kohdan ensimmäistä virkettä, luettuna yhdessä liitteessä I olevan 1 kohdan b alakohdan ii alakohdan kanssa, tulkittava siten, että mauste-elintarvikkeen käsitteeseen kuuluu a kysymyksessä tarkoitettu alkoholipitoinen juoma?

2. Asian käsittelyä lykätään, kunnes unionin tuomioistuin on ratkaissut ennakkoratkaisukysymyksen [– –].

Perustelut:

1 Riita-asian osapuolet ovat eri mieltä siitä, saako valittaja nimittää valmistamaansa ja markkinoille saattamaansa tuotetta 26.2.2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) [N:o] 251/2014, sellaisena kuin se on muutettuna 2.12.2021 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2021/2117, 3 artiklassa tarkoitetuksi maustetuksi viinistä valmistetuksi juomasekoitukseksi.

2 1. Valittajan antamien tietojen, joita vastapuoli [– –] ei ole kiistänyt, mukaan se valmistaa alkoholipitoista juomasekoitusta, joka sisältää 55 prosenttia viiniä ja 10 prosenttia olutta, jonka alkoholipitoisuus on 5 tilavuusprosenttia ja joka on maustettu seljankukilla. Valittaja on saattanut kyseisen juomasekoituksen markkinoille maustettuna viinistä valmistettuna juomasekoituksena. Vastapuoli on riitauttanut

tämän, koska se katsoo, että juomaan lisätty olut on asetuksen (EU) N:o 251/2014 3 artiklan 4 kohdan c alakohdassa tarkoitettua alkoholia, jota maustetuksi viinistä valmistetuksi juomasekoitukseksi nimitettyyn juomaan ei saa lisätä. Valittaja katsoo, että asetuksen (EU) N:o 251/2014 3 artiklan 4 kohdan c alakohdassa alkoholilla tarkoitetaan ainoastaan liitteessä I olevassa 3 kohdassa mainittua alkoholia, koska lisäämällä alkoholia asetuksen (EU) N:o 251/2014 3 artiklassa tarkoitettulla tavalla viinin jo sisältämän alkoholipitoisuuden on noustava eikä – kuten valittajan tuotteen tapauksessa – laskettava. Valittajan mukaan olut on joka tapauksessa asetuksen (EU) N:o 251/2014 liitteessä I olevan 1 kohdan b alakohdan ii alakohdassa tarkoitettu mauste-elintarvike, joten nimityksen ”maustettu viinistä valmistettu juomasekoitus” käyttäminen on mahdollista myös siinä tapauksessa, että olutta pidetään asetuksessa (EU) N:o 251/2014 tarkoitettuna alkoholina.

- 3 2. Ennakkoratkaisukysymys koskee maustettujen viinituotteiden määritelmästä, kuvauksesta, esittelystä, merkinnöistä ja maantieteellisten merkintöjen suojasta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1601/91 kumoamisesta 26.2.2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 251/2014, sellaisena kuin se on muutettuna 2.12.2021 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 2021/2117, 3 artiklan 4 kohdan c alakohdan tulkintaa.
- 4 a.) Riita-asian kannalta merkitykselliset säännökset ovat asetuksen (EU) N:o 251/2014, sellaisena kuin se on muutettuna 2.12.2021 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2021/2117, 3 artiklan 4 kohdan c alakohta ja Saksan viinilain (Weingesetz, jäljempänä WeinG) 25 §:n 1 momentin 1 kohta, luettuna yhdessä sen 49 §:n 4 kohdan kanssa, luettuna yhdessä 25.10.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1169/2011 7 artiklan 1 kohdan a alakohdan kanssa, luettuna yhdessä asetuksen (EU) N:o 251/2014 2 artiklan 2 alakohdan ja 1 artiklan 2 kohdan kanssa.
- 5 b.) Kansallisten säännösten sanamuoto on seuraava:
- 6 **WeinG:n** (”Viinilaki, sellaisena kuin se on julkaistu 18.1.2011 (BGBl. I s. 66), jota on muutettu viimeksi 20.12.2022 annetun lain (BGBl. I s. 2752) 2 §:n 4 momentilla”)
25 § – Kiellot kuluttajan suojelemiseksi harhaanjohtavilta toimintatavoilta
- 7 ”(1) On kiellettyä elintarviketietojen antamisesta kuluttajille, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 1924/2006 ja (EY) N:o 1925/2006 muuttamisesta sekä komission direktiivin 87/250/ETY, neuvoston direktiivin 90/496/ETY, komission direktiivin 1999/10/EY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/13/EY, komission direktiivien 2002/67/EY ja 2008/5/EY sekä komission asetuksen (EY) N:o 608/2004 kumoamisesta 25.10.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1169/2011 (EUVL 2011, L 304, s. 18; EUVL 2014, L 331, s. 41; EUVL 2015, L 50, s. 48 ja EUVL 2016, L 266, s. 7), jota on muutettu viimeksi asetuksella (EU) 2015/2283 (EUVL 2015, L 327, s. 1), 8 artiklan 1 kohdan mukaisena elintarviketiedoista vastuussa olevana elintarvikealan toimijana saattaa markkinoille tuote sellaisten tuotteiden tiedoilla, jotka eivät vastaa

1.

8 asetuksen (EU) N:o 1169/2011 7 artiklan 1 kohdan, luettuna myös yhdessä 4 kohdan kanssa,

--

vaatimuksia, tai mainostaa sitä yleisesti tai yksittäistapauksessa.”

9 **WeinG:n 29 § – Seuraamussäännökset**

10 ”Rangaistukseksi voidaan määrätä enintään vuosi vankeutta tai sakkoa, jos --

4. tuote saatetaan markkinoille tai sitä mainostetaan 25 §:n 1 momentin vastaisesti --

”

11 c.) Kansallinen oikeuskäytäntö:

Verwaltungsgericht Trier (hallintotuomioistuin, Trier, Saksa) katsoi 18.4.2019 antamassaan tuomiossa, että rypäletuotteeseen lisättyä hedelmäviiniä on pidettävä asetuksen (EU) N:o 251/2014 liitteessä I olevan 1 kohdan b alakohdan ii alakohdan mukaisena mauste-elintarvikkeena ja ettei kyseinen tuote ole asetuksen (EU) N:o 251/2014 3 artiklan 4 kohdan c alakohdassa tarkoitettua alkoholia (VG Trierin tuomio 18.4.2019 – 2 K 6133/18.TR). Verwaltungsgericht Augsburg (hallintotuomioistuin, Augsburg, Saksa) totesi 21.9.2020 antamassaan tuomiossa (VG Augsburgin tuomio 21.9.2020 – Au 9 K 20.597), josta asiaa käsittelevä jaosto myönsi valitusluvan, ettei juomaan, josta on tarkoitus käyttää nimitystä ”maustettu viinistä valmistettu juomasekoitus”, saa sekoittaa (toista) alkoholipitoista juomaa.

12 Tästä kysymyksestä ei ole – sikäli kuin on nähtävissä – annettu ylemmänasteisten tuomioistuinten oikeuskäytäntöä Saksassa.

13 4. Ennakkoratkaisukysymykset ovat valittajan valitseman tuotekoostumuksen vuoksi merkityksellisiä asian ratkaisemisen kannalta, koska valittaja voi nimittää tuotetta maustetuksi viinistä valmistetuksi juomasekoitukseksi vain, jos sen sisältämää olutta joko ei ole pidettävä asetuksen (EU) N:o 251/2014 3 artiklan 4 kohdan c alakohdassa tarkoitettuna alkoholina tai, jos se katsotaan tällaiseksi alkoholiksi, sitä on pidettävä kyseisen asetuksen liitteessä [I] olevan 1 kohdan b alakohdan ii alakohdassa tarkoitettuna mauste-elintarvikkeena.

14 5. Ennakkoratkaisukysymys vaatii selvennystä unionin tuomioistuimelta, koska asiaa käsittelevä jaosto ei voi vastata riita-asian ratkaisemisen kannalta merkitykselliseen kysymykseen riittävän yksiselitteisesti ja unionin tuomioistuimen riita-asian kannalta ratkaisevasta säännöksestä esittämä sitova tulkinta on tarpeen riita-asian ratkaisemiseksi.

- 15 Riita-asian kannalta merkityksellisen säännöksen kohdan sanamuoto on seuraava: ”(Maustetusta viinistä valmistettu juomasekoitus on juoma, – –) johon ei ole lisätty alkoholia”, asetuksen (EU) N:o 251/2014 3 artiklan 4 kohdan c alakohta.
- 16 a.) On tarpeen selventää, tarkoitetaanko ”alkoholilla” ainoastaan asetuksen (EU) N:o 251/2014 liitteessä I olevan 3 kohdan mukaista alkoholia, jota juomasekoitukseen ei saa lisätä – ja johon olut ei kuuluisi, koska se ei täytä siinä mainittuja kriteerejä – vai tarkoitetaanko alkoholilla kyseisessä säännöksessä kaikkea sekoitetussa juomassa, joka ei itse ole 3 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettu rypäletuote, jo olevaa alkoholia, koska se ei täytä liitteessä I olevan 3 kohdan kriteerejä eikä sitä saa jo tästä syystä lisätä maustettujen viinipohjaisten juomien ryhmään (asetuksen (EU) N:o 251/2014 3 artiklan 1 kohta). Tätä näkemystä voisi – ilman että kyse olisi siitä, että elintarvikealan toimijan aikomuksena on lisätä alkoholipitoisuutta – puoltaa se, että selvyuden vuoksi markkinoilla ja kuluttajille on oltava selvää, että jotta tuotetta voidaan nimittää asetuksen (EU) N:o 251/2014 3 artiklan mukaisesti maustetuksi viinituotteeksi, siinä on sallittua käyttää rypäletuotteen sisältämän alkoholin lisäksi ainoastaan asetuksen (EU) N:o 251/2014 liitteessä I olevassa 3 kohdassa tarkoitettua alkoholia muttei muita alkoholijuomia.
- 17 b.) Asiaa käsittelevä jaosto on – toisin kuin asiaa alemmassa oikeusasteessa käsitellyt kokoonpano – taipuvainen katsomaan, ettei nyt tarkasteltavassa tapauksessa käytetty alkoholi, jonka alkoholipitoisuus on 5 tilavuusprosenttia, ole riita-asian ratkaisemisen kannalta merkityksellisessä säännöksessä tarkoitettua alkoholia. Tämä käsitys perustuu seuraaviin seikkoihin:
- 18 aa.) Asetuksen (EU) N:o 251/2014 3 artiklan 4 kohdan c alakohdan saksankielisessä versiossa käytetty ilmaisu ”versetzen” (suomeksi tässä yhteydessä lähinnä ”sekoittaa”) tarkoittanee samaa kuin substantiivi ”Zusatz”, sellaisena kuin sitä käytetään kyseisen asetuksen liitteessä I olevassa 3 kohdassa (suomeksi ”lisääminen”), ja siten verbit ”zusetzen” tai ”hinzufügen” (suomeksi ”lisätä”). Tämä käy ilmi, kun saksankielistä versiota verrataan asetuksen (EU) N:o 251/2014 ranskankieliseen versioon, jossa 3 artiklassa käytetään käsitettä ”l’addition” (suomeksi: lisäys) ja liitteessä I olevassa 3 kohdassa käsitettä ”adjonction” (suomeksi: lisäys), ja englanninkieliseen versioon, jossa 3 artiklassa käytetään ilmaisua ”to which no alcohol has been added” (”to add”: suomeksi lisätä) ja liitteessä I olevassa 3 kohdassa ilmaisua ”addition of alcohol” (”addition”: suomeksi lisäys). ”Versetzen” tarkoittaa saksan kielessä käsiteltävän asian kannalta merkityksellisessä elintarvikealaan liittyvässä merkityksessä ”vermischen” (sekoittaa) (ja siten heikentää laatua) (lähde: Duden). Kun otetaan huomioon asetuksen (EU) N:o 251/2014 ranskan- ja englanninkieliset versiot ja käsitteen ”Zusatz” käyttö sen liitteessä I olevassa 3 kohdassa, asiaa käsittelevä jaosto on taipuvainen katsomaan, että ”versetzen” tarkoittaa tässä asiayhteydessä oikeassa merkityksessä ”zusetzen” eli suomeksi ”lisätä”. Siten säännöksessä, jota on tarpeen tulkita, säädetään, että maustetuksi viinistä valmistetuksi juomasekoitukseksi nimitettävään juomaan ei ole lisätty liitteessä I olevassa 3 kohdassa tarkoitettua alkoholia.

- 19 bb.) Asiaa käsittelevän jaoston käsityksen mukaan asetuksen (EU) N:o 251/2014 3 artiklan 4 kohdan c alakohdassa alkoholilla tarkoitetaan ainoastaan liitteessä I olevassa 3 kohdassa tarkoitettua alkoholia, koska ainoastaan lisäämällä siinä mainittuja alkoholityyppejä 3 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettuun rypäletuotteeseen tai -tuotteisiin juoman alkoholipitoisuus kasvaa. Alkoholipitoiset juomat, joiden alkoholipitoisuus on pienempi kuin rypäletuotteen, pienentävät lopputuotteen alkoholipitoisuutta (asetuksen (EU) N:o 251/2014 3 artiklan 4 kohdan b alakohdan mukaan a alakohdassa tarkoitettujen rypäletuotteiden osuus on vähintään 50 prosenttia kokonaistilavuudesta), eivätkä ne voi siksi jo kielellisestikään täyttää alkoholin ”lisäämistä” koskevaa edellytystä (jolloin alkoholin osuus juoman kokonaistilavuudesta kasvaa). Tästä syystä riidanalaisessa säännöksessä myös säädetään, että lopputuotteen todellinen alkoholipitoisuus on yli 1,2 mutta alle 10 tilavuusprosenttia, eikä se siten ylitä tai ylitä selvästi juoman perustana olevan rypäletuotteen alkoholipitoisuutta (viinin alkoholipitoisuus on 9–14 tilavuusprosenttia) (sitä vastoin maustettujen viinien todellisen alkoholipitoisuuden on oltava 14,5–22 tilavuusprosenttia, asetuksen (EU) N:o 251/2014 3 artiklan 2 kohdan g alakohta).
- 20 cc.) Asetuksen (EU) N:o 251/2014 4 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuja sallittuja valmistusmenetelmiä vahvistaessaan komissio ottaa huomioon Kansainvälisen viinijärjestön (jäljempänä OIV) suosittelemat ja julkaisemat valmistusmenetelmät. OIV:n päätöslauselmalla OIV/ECO 288/2010 kansainvälisen viininvalmistussäännösten I osan 6 luvun (”Rypäleistä, rypäleen puristemehusta tai viinistä valmistetut tuotteet”) 6.6 (”Rypäletuotteisiin perustuvat juomat”) ja 6.7 kohtaan (”Viinipohjaiset juomat”) sisällytettiin käsittelynä muun muassa ”elintarvikelaatuisten alkoholittomien tuotteiden tai juomien, vesi mukaan luettuna, lisääminen”. Koska asetuksessa (EU) N:o 251/2014 viitataan OIV:n suosittelemiin ja julkaisemiin valmistusmenetelmiin, joissa mainitaan nimenomaisesti alkoholittomien juomien lisääminen, ei käy ilmi, miksi asetuksen kyseisessä kohdassa ei säädetä, että on sallittua lisätä ainoastaan alkoholittomia juomia, vaan siinä käytetään ilmaisua ”johon ei ole lisätty alkoholia”, jos unionin lainsäätäjän tarkoituksena oli, etteivät minkäänlaiset alkoholijuomat saa olla osa maustettuja viinistä valmistettuja juomasekoituksia.
- 21 dd.) Asetuksen (EU) N:o 251/2014 johdanto-osan neljännen perustelukappaleen mukaan maustettuihin viinituotteisiin sovellettavilla toimenpiteillä olisi pyrittävä parantamaan kuluttajansuojaa, estämään vilpilliset käytänteet ja edistämään markkinoiden avoimuutta ja tervettä kilpailua. Tämän perusteella valistunut keskivertokuluttaja kaikei odottaa, että ”juomasekoitukseksi” nimitetyssä, alkoholipitoisessa juomassa voi olla sekoitettuna erilaisia alkoholipitoisia juomia, kunhan siinä ei ole mainintaa ”alkoholiton”. Lisäksi sääntelyn tavoitteena oleva kuluttajien ja kaupan pitämisen suojeleminen vaikuttaa ymmärrettävämmältä maustettujen viinien ja maustettujen viinistä valmistettujen juomasekoitusten ryhmien osalta, joiden nimitykset liittyvät kiinteästi perinteisiin valmistusmenetelmiin (liitteessä II olevan A kohdan 3 alakohta ”vermutti”; liitteessä II olevan B kohdan 3 alakohta ”sangria”), kuin käsitteellä ”maustetut viinistä valmistetut juomasekoitukset” kaupan pidettyjen juomien tapauksessa, koska asetuksessa niihin ei luokitella tuotteita, jotka

tunnetaan perinteisistä valmistusmenetelmistä ja nimetään niiden mukaan (liitteessä II oleva C kohta).

- 22 6. Siinä tapauksessa, että nyt tarkasteltavassa tapauksessa käytetty olut on alkoholipitoisuutensa vuoksi asetuksessa (EU) N:o 251/2014 tarkoitettua alkoholia, jota ei saa lisätä maustettuun viinipohjaiseen juomaan, asiaa käsittelevä jaosto tiedustelee, voidaanko asetuksessa tarkoitettuun maustettuun viinistä valmistettuun juomasekoitukseen lisätä olutta sen liitteessä I olevan 1 kohdan b alakohdan ii alakohdassa tarkoitettuna mauste-elintarvikkeena vai onko sen alkoholipitoisuus esteenä tällaiselle tulkinnalle. Saksassa pidetään kaupan useita oluenmakuisia elintarvikkeita. Olutaromia leivonta-aineena voidaan ostaa ja lisätä elintarvikkeisiin, kuten asiaa käsittelevän jaoston ennakkoratkaisupyynnön esittämistä edeltävissä selvityksissä on käynyt ilmi. Tältä osin asiaa käsittelevällä jaostolla ei lähtökohtaisesti ole epäilystä siitä, että olut on asetuksessa (EU) N:o 251/2014 tarkoitettu mauste-elintarvike.
- 23 Tähän välipäätökseen ei voida hakea muutosta [--].

[--]

TYÖASIAKIRJA